

**A határon átnyúló kapcsolatok.
A határok és a határon átnyúló (CBC) kapcsolatok szerepe
a kibővült Európai Unió keleti periferiáján**

Szerk. Süli-Zakar István. A Debreceni Egyetem Kossuth Egyetemi
Kiadója. Debrecen, 2007. 417. lap

Az előszóként szereplő, „Eredményeink” című kétoldalas írásból, amely alatt a román Ioan Horga és a magyar Süli-Zakar István professzorok neve szerepel, megtudhatjuk, hogy a francia Jean Monnet alapítvány támogatásával 2005-ben a Nagyvárad Állami Egyetem és a Debreceni Egyetem együttműködésében megalakult az „Institute for Euregional Studies” és ebből következtethetően a kötet az ennek az együttműködésnek a keretében született tanulmányokat tartalmazza.

Ezek szerint az olvasó arra számíthat, hogy a közel negyven cikk szerzői között mind nagyváradiakat, mind debrecenieket fog találni. Ezzel szemben – mondhatni – egyetlen nagyvárad szerző sincs a kötetben, pontosabban az egyik tanulmány esetében Süli-Zakar Istvánnal társszerzőként szerepel Măhăra Gheorge és Ambrus L. Attila, az utóbbi a Nagyvárad és a Debreceni Egyetem közös Földtudományi Doktori Iskolájának PhD hallgatója (neki különben van még egy önálló tanulmánya is a kötetben). A szerzők döntő többsége a Debreceni Egyetem doktori iskoláiból (főleg Földrajztudományi Doktori Iskola, Földtudományi Doktori Iskola) és a megfelelő tanszékekről került ki, de vannak szerzők (általában egy-egy) Miskolcra, Egerre, Gyöngyösről, sőt Szombathelyről és Kolozsvárról is. Az egyes dolgozatok előtt legtöbb esetben angol nyelvű kivonatot találunk.

Ami a tanulmányok tárgyát, ill. tartalmi részét illeti, itt nincs mód arra, hogy mindegyikről egyenként beszámoljunk. Formálisan a könyv három csoportba sorolja a dolgozatokat: Határmenti együttműködés; Humán erőforrás, migráció; Terület- és településfejlesztés.

A fentiekben belül feldolgozásra, elemzésre kerül a két város (Debrecen–Nagyvárad) és a két megye (Bihar, Hajdú-Bihar) sokrétű kapcsolata, együttműködése és még inkább együttműködési lehetőségei, illetve jövőbeli együttműködésének történelmi, gazdasági, kulturális, természetföldrajzi alapjai. Bár az egész könyv vég-eredményben erről szól, azért találunk egy-egy tanulmányt, amelyik nem erre a térségre, de azért államhatárokon átnyúló kapcsolatokra vonatkozik, pl. magyar–szlovák viszonylatban, Kárpátalja vonatkozásában, sőt olyan földrajzilag messze eső területeket is érint, mint a transzalpin vasúti kapcsolat Lyon és Torino között. Van továbbá néhány érdekes tanulmány, amelyik tárgyában tulajdonképpen nem kapcsolódik szorosan a könyv tárgyköréhez. Ilyen például az alföldi önkormányzati honlapok elemzése, vagy az épületek energetikai viszonyainak a bemutatása.

Összefoglalóan azt lehet mondani, hogy a kiadvány, az abban bemutatott tudományos munka, illetve annak eredményei rendkívül fontos megalapozását jelentik az

Európai Unió által is erőteljesen szorgalmazott, támogatott, államhatárokon átívelő gazdasági, kulturális, társadalmi együttműködésnek, illetve a Hajdú-Bihar és a Kárpátok Eurorégió tudományos megalapozásának. Ebben a vonatkozásban tagadhatatlanul kiemelkedő a kötet szerkesztőjének a szerepe természetesen nem csak a könyv szerkesztése tekintetében.

A recenzens tartozik annak megemlékezésével, hogy – bár fizikus kutató – tíz

éven keresztül a határokon túli magyar tudományosság ügyének felelőse a Magyar Tudományos Akadémián, így különös érdeklődéssel viseltetik az államhatárainkon átnyúló tudományos együttműködések iránt. A szóban forgó, ilyen jellegű tudományos együttműködés pedig példaként szolgálhat, legalább is magyar–román vonatkozásban feltétlenül.

Berényi Dénes

A hálózatok tudománya.

Csermely Péter: A rejtett hálózatok ereje. – Mi segíti a világ stabilitását?

Vince Kiadó, Budapest, 2005. 376 lap

A Kiadó Tudomány-Egyetem sorozatában megjelent könyv egy ma rendkívül aktuális tudományterületre, a hálózatok kutatásába vezeti be az olvasót. Még hozzá ez a terület olyan, ahol számos magyar kutató, köztük maga a szerző és kutatócsoportja is eredményesen dolgozik.

A könyv tudományos igényességgel, nagy számú irodalmi hivatkozással nyúl a kérdéshez, és valójában nem könnyű olvasmány, bár a tárgy komolyságát humorral, humoros rajzokkal sikerül bizonyos fokig oldani. A szerző nyomdatechnikával is igyekszik ezt a célt szolgálni, kis humoros figurákkal és apró betűs szedéssel jelzi azokat a részeket, ahol a tárgyaláshoz kiegészítéseket tesz, illetve feltételezésekről szól, vagy a tárggyal kapcsolatos kérdéseket tesz fel.

A hálózatok tudománya nem csak a természet kutatásában, de a társadalomkutatásban is fontos, sőt a szerző szerint az utóbbi évtizedekkel megelőzte az előbbi. Egyébként mindenütt hálózatokba „botlunk” a körülöttünk lévő világban. „Az élő sejt, az állat ugyanúgy épül fel, mint a prog-

ramrendszer, a társadalom, a majomcsorda, vagy az energiaszintek az atomokban.”

A könyv első fejezeteiben a fogalmak tisztázását találjuk, majd a következőkben végigveszi a hálózatok szerepét az atomi és molekuláris világban, a sejtekben, a komplexebb élőlényekben, a társadalomban és a kultúrában. Végül a globális hálózatok, illetve az élővilág egységéről szóló fejezet és a végkövetkeztetések következnek. A függelék különösen gazdag. Nemcsak tárgymutatót és az irodalmi hivatkozások jegyzékét tartalmazza, de számos weboldalakat, fogalomtárat (a fontosabb szakkifejezések magyarázatát) és magyar nyelvű ajánlott olvasmányokat is.

A könyv nagyon sok fontos ismeretet közöl a hálózatokról és a hálózatok elemei közötti kapcsolatokról, de legfontosabb feladatának tartja az ún. *gyenge kapcsolatok* fontosságának a bemutatását. A gyenge kapcsolatok egy hálózat elemei (molekulák, sejtek, emberek stb.) között esetlegesen, periférikusak, önmagukban nem jelentenek semmit. Mégis: „...az egész könyvnek legfontosabb mondanivalója a